

T.B.M.M.

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 22.66

Tarih : 16.06.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

□ Türkiye'de ev işçilerinin toplam işgücü içindeki payının belirlenmesi, ev işçiliğinin nicelik ve nitelik olarak tanımlanması, hizmetlerinin sınıflandırılması, ev işçilerinin haklarını koruyacak yasal düzenlemeler yapılabilmesi maksadıyla ev işçilerinin sorunları ve çözüm yollarının araştırılması için Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir meclis araştırma komisyonu kurulması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Çağlar DEMİREL

HDP Grup Başkanvekili

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de işçi sınıfı gitgide daha güvencesiz ve sağlıksız sömürü koşullarına mahkûm edilmektedir. İşçi sınıfının önemli bir kesimini oluşturan ev işçileri ve ev eksenli çalışanlar ise emeği çoğu zaman yok sayılan ve eşitsizliği daha da derin yaşayan kesimlerdir. Türkiye'de ev işçiliği yapan kişilerin neredeyse tamamının kadın olduğu düşünüldüğünde kadın emeğinin ev işçiliği boyutunun derinlemesine incelenmesi oldukça elzem görünmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) göre ev işçiliği, evin belirli bir üyesi veya tüm fertleri için para karşılığı evde yapılan temizlik, ütü, yemek, bulaşık, bahçe bakımı, çocuk, hasta ve özürlü bakımı gibi hizmetleri içerir. Yine aynı tanıma göre ev işçisi, bu işleri tam zamanlı ya da yarı zamanlı olarak yapan, bir ya da birden fazla işveren için çalışan, ülke vatandaşı olan ya da olmayan, evde işverenle birlikte yaşayan ya da başka bir hanede ikamet eden kişiler olarak tanımlanmıştır.

Genel olarak ev işinin maddi çıkar sağlamayan bir “kadın işi” olarak görülmesi, ev işinin toplum nezdinde değersiz görülmesini beraberinde getirmektedir. Özellikle AKP iktidarı döneminde olağanlaştırılmaya çalışılan bu anlayış devletin bu iş kolunu “özel bir alan” olarak göstermesiyle ve genel olarak diğer iş kollarından farklı tutmasıyla sonuçlanmaktadır. Bununla birlikte, ev işinin çoğunlukla özel hanelerde yapılan bir iş olması ev işi ve işçileri konusunda veri toplamayı da güçleştirmektedir. Ev işinin dünyanın birçok ülkesinde halen kayıtdışı bir iş olması ve iş tanımının olmaması, ev işini talep edenlerin ve yapanların da işi saklamalarına ya da yaptıkları işi daha az bildirmelerine yol açmaktadır. Halihazırda yapılan tahminlerin dünyadaki ev işçilerinin ancak küçük bir kısmına tekabül ettiği düşünülmektedir. ILO dünyada en az 53 milyon kadın ve erkek işçinin ev işinde çalıştığı tahmin edilmektedir. Bu sayının yüzde 90’a yakın kısmını ise kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye’de ise ev işçilerinin sayısına ulaşmak için kullanabilecek temel veri tabanı TÜİK Hane Halkı İşgücü İstatistikleri olmakla beraber verilerde ev işçilerini ayıracak bir sınıflandırmanın yer almaması ev işçilerinin sayısı konusunda belirsizliklere yol açmaktadır. Örneğin bazı akademik çalışmalarda ev işçilerinin sayısı 150 bin civarında hesaplanırken İmece Ev İşçileri Sendikası’na (İmece-Sen) göre ise bu sayı 1 milyon 300 bin civarındadır.

Türkiye’de ev işçilerinin sayısının belirsizliği ev işçilerinin yasal durumuna da yansımaktadır. Ev işçilerinin iş tanımının olmaması ve çalışma koşullarının yasal mevzuatla belirlenememesi işçi sağlığı ve iş güvenliğinden yoksun koşullarda çalıştırılmalarını getirmektedir. Ev işçilerinin çalışma ilişkilerini ve sosyal haklarını ilgilendiren 4857 sayılı İş Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve 6336 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ev işçilerinin yasal statüsünde çeşitli belirsizliklere neden olmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye hala ev işçilerine insana yakışır iş sağlanması konusunda ülkelere bazı yükümlülükler getiren ILO’nun 189 no’lu sözleşmesini imzalamamıştır. Kamuoyunda “kiralık işçilik yasası” olarak bilinen 6715 sayılı yasa ise ev işçilerinin sigorta sorunlarının özel istihdam büroları aracılığı ile çözülmesini hedeflemektedir. Oysa ki, uzmanlar bu uygulama ile ev işçilerinin sorunlarının çözülmeceğini, aksine, bu yeni yasal düzenlemenin ev işçisi ile ev işvereni arasındaki hukuki bağı kopartacağı ve güvencesizliği derinleştireceğini savunmaktadır.

Ev işçiliği hali hazırda ne klasik iş ne de işçi tanımına uymadığı için Türkiye bağlamında yasal olarak tanımlanmamış ve uygulamada bir standardı olmayan bir alandır. Bu bağlamda; ev işçilerinin güvencesiz iş gücü içindeki payının somut verilerle tespit edilmesi, bu alandaki iş gücünün nicelik ve niteliksel olarak tanımlanması, dünya örneklerinin incelenerek bu alandaki sorunların yasal olarak nasıl giderildiğinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi, bu alanda çalışan kadın işçilerin kayıtlı ekonomiye dahil edilmeleri, yaşadıkları sorunlarının nasıl çözülebileceğinin araştırılması ve bu alanda çalışan sendika ve kadın örgütlerinin önerilerini de dikkate alarak çözüm önerilerinin çıkarılması için bir meclis araştırma komisyonu açılmasını öneriyoruz.